

פרוטוקול מס' 145

מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה ביום
ו' ל' ניסן תשל"ה - 11.4.75 בשעה 8.30

השתתפו : חברי הועדה - ש. ארבל - אלמוזלינו - היו"ר
א. אבטבי
ז. אמיר
י. ארידור
מ. גז
פ. גרופר
ל. דיציאן
י. דרניצקי (יודין)
ה. זיידל
ח. שמעוני

מוזמנים - מרופ' מ. ברונז - ועדת בן-שחר
מרופ' י. בן-מורה

ע. סינן
ר. רוטר - ביטוח לאומי
נ. שמאי

י. שימרון מזכיר
ש. אלטרמן רשמה

על סדר היום : השלכות מסקנות ועדת בן-שחר
על קיצבאות הביטוח הלאומי

- 1409 -

(נתקן כ"מ 28.4.75)

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו:

אני מתכבדת לפתוח את הישיבה. אני מקדמת בברכה שני חברים יקרים, מרום ברונו ומרום בן-פורת, שהיו שניהם חברים בוועדת בן-שחר על הרפורמה במיסים. המלצות הועדה נהפכו לשם דבר בציבור הרחב וזכו לשבחים מכל השכבות של הציבור, הן לגבי השיטה המוצעת במשטוחה, בבהירותה והן לגבי זה שהם עמדו בלוח הזמנים שהגישו את ההמלצות שלהם, עם כל העבודה המפרכת שהם עבדו במשך התקופה. אני מודה להם על כך שהם נענו להזמנה שלנו.

אנחנו היום למעשה רוצים לשמוע משני החברים החשובים מה הן ההשלכות של ההמלצות על אותו הקטע שנקרא הביטוח הלאומי, על כל הענפים שבו, הן לגבי קיצבת משפחה, משפחות מרובות ילדים, קיצבאות ילדים, קיצבאות זיקנה. אותו דבר לגבי דמי הביטוח, האם הם צריכים להיות משולבים עם מס הכנסה או לא? מה ההשלכות לגבי שכר נמוך? זה אחד הנושאים שאנחנו דנים בהם. מה ההשלכות לגבי האישה העובדת, האם הוטב מצבה או לא? לאחר שנשמע אותכם, נוכל גם להתייחס ולהציג שאלות. אנחנו רוצים לדעת באופן ממשי כיצד ישפיעו ההמלצות, מה ההשלכות שתהיינה על כל הנושא הזה של הביטוח הלאומי.

מרום בן-פורת:

אין טעם שאני אתאר את הדברים שלבטח ידועים בעיקרם. אני פשוט אתעבב על כמה נקודות שנראות לנו מרכזיות, שנוגעות לשאלות שהועדה הזאת עוסקת בהן, ואחר-כך תוך כדי שאלות אשלים.

הנושא העיקרי שבו נגענו בביטוח הלאומי הוא איחוד המערכת של הניכויים האישיים והקיצבאות לילדים, מתוך המערכת המשולשת שבה יש מצד אחד ניכויים ממס הכנסה עבור ילדים. קיצבאות ילדי עובדים חייבות במס לילד ראשון ושני. מענקי ילדים פטורים ממס לילד שלישי ומעלה. אנחנו הצענו ליצור מערכת מאוחדת שתינתן כקיצבה, דהיינו - או שתקוזז כנגד חיוב מס ממי שחייב במס, או שתינתן נטו למי שאיננו חייב במס. כגבית הסכומים בתוך המערכת הזאת העקרון שלנו היה שלא תהיה פגיעה במערכת ההטבות הקיימת ובמידה מסוימת תהיה עליה.

כדאי לומר שההסתכלות על המערכת הזאת צריכה לבוא יחד עם הזיכויים האישיים הניתנים לתושב ולאשה. אנחנו העלנו במידה מסוימת את הזיכוי עבור אשה לא עובדת. ולכן הצירוף של הקיצבאות גאלת עם הזיכויים האישיים פירושו עליה ניכרת בסף המס.

אם אתיחס כבר לאחת השאלות הספציפיות אשר העלית : מה קורה בשכר נמוך? אחת ההשלכות של הצעה שלנו, בהנחה שתיושם, היא עליה ניכרת בסף המס, וזה מתוך הסתכלות כוללת על סף המס. כאשר אנחנו משווים את המצב החדש והמצב הקיים, יש עליה בסדר גודל בין 400 ל-500 לירות לחודש בסף המס בהשוואה להיום. העליה הנומינלית יותר גדולה. אם ניקח בחשבון הבדלי מחירים עד הנהגת הרפורמה, גם אז יש עליה די ניכרת בסף המס, עליה שתהפוך מספר רב של משלמי מס למקבלי קיצבה נטו, כלומר - לאנשים שעדיין יקבלו חשלושים נטו.

אלפנט אחד הוא האינטגרציה של ההטבות השונות בגין ילדים והמעבר למעשה לשיטה של זיכויים, כלומר - לשיטה שבה ההטבות בלתי תלויות בהכנסה לעומת השיטה המעורבת שבה מצד אחד היתה הקיצבה, במידה וחיתה פטורה ממס, היא בלתי תלויה בהכנסה והיה הזיכוי שערכו הלך ועלה עם ההכנסה. כלומר - מערכת הניכויים עבור הילדים גרור שנתנה הטבה יותר גדולה עבור ילד עם עליה מערכת ההכנסה. בעוד שהמערכת המשולבת הזאת גותן סכום אחיד. משמעות הדבר היא שאבות לילך אחד ושנים שלא היו חייבים במס קודם, שהיו בדרגות הכנסה שלמעשה לא היו חייביות במס, קיבלו בעבר רק את קיצבאות הביטוח הלאומי, 68 לירות לילד שהיו משוחררות עבורם ממס. במצב החדש הם יקבלו 100 לירות בלי קשר להכנסתם עבור כל ילד. אצל אבות לשלשה ילדים יש שיפור נוסף. כלומר, נוצר מצב שבו אותו חלק של ההטבות עבור ילדים, שהיה תלוי בהכנסה, ז"א שיכול להנות ממנו רק בעל הכנסה גבוהה, הפך לתשלום קבוע.

בשלב זה לא הצענו להפוך את הזיכוי לתושב ולאשה לקיצבה נטו. כלומר, הזיכוי לתושב ולאשה ערכו רק למי שחייב במס והוא מתקוזז, אבל איננו ניתן כקיצבת הילדים נטו. בעתיד כדאי יהיה לשקול, מתוך הסתכלות על מערכת הקיצבאות וחמיכות הסעד, את האפשרות ללכת צעד נוסף בכיוון של מס הכנסה שלילי. אני לא חושב שזה דבר פרקטי באופן מידי, זו יותר הסתכלות לטווח ארוך.

למעשה הרי התפתחות הביטוח הלאומי בשנים האחרונות, התפתחות מערכת הקיצבאות היא כשלעצמה צעד אחד על דרך של מס הכנסה שלילי. אנחנו חושבים שכאופן הדרגתי צריך ללכת צעדים נוספים. מה שהזכרתי עכשיו הוא צעד אחד. הדרך לעשות את זה באופן נכון ומלא תתאפשר רק כאשר מערכת הדיווח על ההכנסה תהיה מלאה ומשוכללת. אף על פי שהדיווח על ההכנסה איננו נוגע בדברים שנוגעים בביטוח הלאומי, אנחנו רואים בו נגיעה רבה וזו אחת ההמלצות שהמלצנו עליה. אנחנו מעריכים שזה ענין של לפחות שנתיים עד החדרת

השיטה. יתכן מאד שעד שיהיה דיווח משביע רצון על הכנסה, דיווח שיוכל לחוות קשתית למס הכנסה שלילי, יתכן שיעבור עוד קצת זמן.

ה. זיידל:

אולי תוכל להדגים לנו מקרה היום ומקרה אחרי ועדת בן-שחר. באים עכשיו לפשט את כל ההכנסות במערכת אחת. אולי נשמע הדגמה של נשוי+2 היום ומחר.

טרופ' בן-פורת:

דוגמא : הכנסה 1500 לירות. לפי טבלת המס הוא משלם 25% שהם 375 לירות. לאיש הזה מגיעים הזיכויים הבאים : 2 נקודות זיכוי עבור עצמו, 1 נקודה עבור אשתו, נקודה עבור כל אחד מילדיו. כנגד המס הזה יש לו זיכויים של 500 לירות. האיש הזה זכאי לקבל מהמדינה 125 לירות.

המצב היום : הכנסה 1500, המס הגולמי 125. במצב הנוכחי הוא משלם 25 לירות מס. זו השוואה לא מצויקת, מתוך הסיבה שאלה מחירי יולי. למעשה כדאי היה להוריד 8% מהסכום כדי שהשוואה תמיה נכונה. היה צריך להוריד את הזיכויים שלו, יש קצת הגזמה בהפרש לטובת התכנית שלנו, אבל עדיין יש הפרש מכובד. במצב החדש הגשו שלו 1625 ומצב הקיים 1475. הניכויים האישיים טמונים ב-125.

ל. דיציאן:

מה המצב אצל עצמאיים?

טרופ' בן-פורת:

אנחנו מציעים שקיבצת ילדים החול גם על עצמאיים.

ז. אמיר:

האם הישבתם את הזיכויים המיוחדים במס הכנסה שמהם נהנים איזורי פיתוח? (ג) האם הישבתם שבזיכויים אנחנו מפחיתים את הברוטו של העובד ואז הפיצויים שלו נעשים יותר נמוכים?

טרופ' בן-פורת:

אנחנו מציעים להצמיד את נקודות הזיכוי למדד המחירים. לא יכולנו לגבי הסכם תוספת הווקר להציע הצעה. אנחנו רוצים שיטת ההצמדה במס תהיה מתואמת עם שיטת תוספת הווקר. אם לא, נצטרך לקבוע לשיטת מערכת המס את ההצמדה שלה. במקרה זה ראינו מקום לשקול שיטת פיצויים קצת יותר מהירה, במידה ותהיה התיקרות לא יהיה צורך להצמדם לפעולות אד הוק כל פעם, שנובעות מצמידה רבה מכך שיש היום פיגור בחגובה של הפיצוי. אם שיטת הניקוד תהיה צמודה למדד ותהיה חגובה מהירה להתיקרות, זו תהיה דרך נוחה לענות לבעיות שקיימות במציאות הזאת.

נקודות הזיכוי לגבו אשה עובדת: אשה עובדת

מקבלת את הנקודות לחישוב נפרד. יש לה 2 נקודות ולא נקודה אחת כמו לאשה שאיננה עובדת. היא לרוב עובדת בשיעור המס השולי הראשון. ההפכה לאשה עובדת גדלה עם מספר הילדים, נוסף לחישוב הנפרד. בשיטה הקיימת היו ניכויים עבור הילדים שלא גדלו במידה רבה אם לאשה היו יותר ילדים. השיטה שהצענו נותנת נקודות זיכוי עבור 2 ילדים. אם ל-4 ילדים מקבלת פיצוי הרבה יותר גדול מאשר אם לשני ילדים עובדת.

האם דמי ביטוח הם מס או לא מס? התלבטנו

במטלה הזאת ולא ראינו את עצמנו כרוצים לפסוק. השתלדנו לשמור על קשר הדוק עם עמירס סיון, קוטר, נירה והאנשים שעובדים איתם, כדי לבדוק את הסבירות של הדברים שאנחנו מציעים מחמשת של הביטוח הלאומי. וזו הזדמנות להגיד להם חודה על שיתוף פעולה מוציל. הנושא של דמי הביטוח עלה בשלב מאוחר. הוא לא עבר בדיקה במערכת הביטוח הלאומי, לא עבר בדיקה מספקת אצלנו. אצלנו יש הערות שאינן בגדר המלצות. בעוד שבכל הנושאים האחרים יכולנו לבדוק את הדברים מספיק טוב כדי להמליץ עליהם.

באן עולות השאלות הכאות: התקרה לצורך

תשלום ביטוח לאומי? השיעורים המוטלים על העובד והשיעורים המוטלים על המעביד? השיעורים המוטלים על עצמאיים? השאלות הטכניות של גבית. נראה לנו רצוי עקרונית להעלות את התקרה ואולי להגיע למצב שבו התקרה לתורך החלומים תמיה ותקרה שבה מסתיים שיעור המס של 35%-5500 לירות, כאשר במקביל תיעשה בדיקה על ידי הביטוח הלאומי מה זה אומר לגבי השיעור המוטל על העובד והשיעורים המוטלים על המעביד. מתוך בדיקת המשמעות של הדברים האלה, נראה לנו שזה מבחינה של פרוגרסיביות צעד בכיוון הנכון.

מה שיותר בעייתי ולא פרטנו לגבי השיעורים -

הורדה מ-3,3 ל-3% עשויה להיות בערך בסדר. לא יכולנו להגיד דמים מסויקים.

ל. דיציאן:

מה היחס בין הזיכויים לבין תשלום לביטוח הלאומי?

פרופ' בן-פורת:

אי אפשר יהיה לכרוך בצורה ישירה משלום עבור ילדים עם קבלת החטבה עבור ילדים. יהיה צורך בנושא הזה לתת תוכן מסוים לתשלומים הניתנים על ידי העובד, כאשר ההסתכלות הכוללת שלנו על מערכת הקיצבאות כעל פרויקט משותף של הביטוח הלאומי עם מס הכנסה. הן בגלל העובדה שהוא ממזג את שני הדברים, הן בגלל העובדה שלפחות בתחלה תהיה שורה של בעיות טכניות לגבי מי ישלם ובאיזה צורה התשלום ייעשה.

מערכת מס הכנסה בשלב ראשון לא הראתה התלהבות ובטחון שהם מסוגלים להשתלט במכה אחת על מערכת התשלומים של קיצבאות הילדים ובכל מקרה ברור שהם יצטרכו סיוע של ביטוח לאומי ואיזה חלוקת תפקידים התחלתית בעניין זה. זה מסוג הבעיות שהיה ברור לנו שהאנשים היושבים כאן יחד עם אנשי מס הכנסה יכולים לפתור אותן לפרטיהם, להם יותר ידע מאשר לנו. מה שנראה חשוב לנו בעקרון, שלא יהיה מצב שהורים לילדים, בגלל השינויים במערכת הזאת, יראו את עצמם פתאום משלמים יותר מס אצל המעביד ומקבלים יותר צ'קים בדואר.

מה שנראה לנו כהנחיה שבאן צריך לדאוג למערכת שתקבע את ההדרים המינהליים, שעובד לא ימצא את עצמו משלם יותר מס כתוצאה משינויי המערכת. אף על פי ששיעורי המס הופחתו, כאשר את הפיצוי הוא מקבל ממקום אחר. מדובר במיזוג הדרגתי של מערכת התשלומים, לא עד כדי שינוי מהפכני...

בהוד באופן חד משמעי שדמי הביטוח הלאומי

שהעובד משלם הם נוספים לתשלום המס. השאלה צריכה להיות - מה שיעורם? מצד אחד הגדלנו את התקרה, זה אומר שיש מקום להורדה מסוימת באחוז. האחוז היום 3,3%. מעבר מהתקרה החדשה 3700 ל-5500 כמה יתן. אחרי בדיקה יוכלו להמליץ על ההורדה האפשרית. לצורך הדו"ח ירדנו מ-3,3 ל-3%. אבל כאמור, העקרון אומר שיש מקום להורדה. השאלה מה היקף ההורדה.

פרופ' ברונר:

זמן מה שיחקנו עם הרעיון להבליע את דמי הביטוח הלאומי במס מאוחד. אפילו היו שיחות עם אנשי הביטוח הלאומי. היתה אהדה לרעיון. אחר כך בשיחות נובמות היתה מצנה שאמרה שיש איזה הגיון להשאיר תשלום נפרד, שהעובד מסתכל עליו אחרת מאשר על המס, לכן זה 25% + 3% ולא 28% מאוחד. מאידך, חשוב להדגיש שמצד הזיכויים, זה בגלל נאט מערכת אחת. אי אפשר להסתכל על זה כעל שתי מערכות נפרדות.

הזיכויים באים להחליף אלמנטים קשתי המערכות. נכון שבמס יש הפרדה, אבל צריך לזכור שהמערכת מפתחה הרבה יותר משהתחברה מקודם וצריך להסתכל עליה כעל מערכת אחת.

ל. דיציאן: החלק של המעסיקים עולה כרגע?.

פרופ' בן-פורת:

גם השיעורים המוטלים על העובד יצטרכו להיבדק לאור העלאת התקרה. ברור ששיטה שבה תגדיל את ההכנסות מחייבת בדיקה של השיעורים. יש גם שאלה אחרת לגבי הבסיס שהיא לא טוחה מסובכת: מהם סוגי התשלומים שהם בסיס לצורך תשלומי הביטוח הלאומי. שם לא רצינו לתת את הקביעה שאומרת שהחלת מס הכנסה על תקבולים מסוימים אוטומטית אומרת שזה גם הבסיס לתשלומים לביטוח לאומי ולתשלומים סוציאליים שונים. אין אצלנו קביעה בזאת. ההנחה שלנו היא שבמשך הזמן תהיינה התאמות גם במכנה השכר ולאור זה בבסיס לתשלומים הסוציאליים. אבל אנחנו לא הצענו קפיצה לכל שכל התקבולים יהיו בסיס לתשלום לביטוח לאומי. השאלה מה כן ומה לא ואיפה יעבור קו הגבול - היא שאלה שלא נכנסו אליה. היא אחד הנושאים שהם ידרשו די הרבה טיפול בעתיד. כמו נושאים של התאמת מערכת הזיכויים, הן אלה שמופיעים היום במערכת המס ולא נכנסו אליהם והן השלכות של דברים שאמרנו לגבי קיצבאות ילדים על מערכת המיביות האחרות.

פרופ' ברונר:

עוד נקודה אחת בבעיה של החלפת זיכויים בניכויים: אנחנו ממשיכים צעד אחד נוסף, אמנם ניכר, בהגיון של שרשרת צעדים שאתם הייתם שותפים להחלטות עליהם. השינוי הגדול שחל בשנים האחרונות של מעבר קיצבאות ילדים, שהתבטא בהחלפת ניכויים בקיצבאות ביטוח לאומי. זה היה צעד שאנחנו מוסיפים לו אלמנט של פישוט ומיננן ללבן צעד אחד נוסף לגבי שלמות המבוכן זה אין חידוש גדול. אם מנתחים מה קרה למערכת הניכויים + קיצבאות ילדים - הצעד הזה כבר נעשה בעבר.

אני מבין להשלים כמה דברים: דובר על תשלום ביטוח לאומי בנפרד. עוד לבעיה המינהלית שיוצרת התייחס אליה: באיזה מידה בביצוע צריך לאחד את שתי המערכות, כן או לא? מה התלבטנו לא מעט. למעשה הצגנו איזה כיוונים, אבל לא רצינו לקבוע מסמרות. כי המצבלה שנראית לנו מאז אשנבה, גם על יסוד שיחות ודיונים שהתכנענו, שלא יוצר מצב שבו בגלל שיקולים מינהליים מסתבנת זיגכה על ידי מס הכנסה וכל הקיצבאות השולמנה על ידי ביטוח לאומי בנפרד. חשוב לנו שהעובד לא יצטרך לשלם אצל המעביד יותר מס. במקור שני הילדים הראשונים יקווצו כנגד תשלום מס וגם יקווצו למעביד למי שנסו לא צריך לשלם מס.

היינו רוצים לראות את המערכת עוברת למספר

יותר גדול של ילדים של המעביד, כאשר מספר הילדים הראשונים במערכת הזאת תיא פונקציה של הקשיים המינהליים, אבל לא של השיטה.

היתה עוד שאלה לגבי זכויות מסוימות לאיזורי

פיתוח: יש מה המלצה מפורשת לתרגם את הניכויים של איזורי הפיתוח למערכת זיכויים, בין 2 ל-7 על הכנסה מיגיעה אישית. זה יתן לפחות את הסכומים הניתנים היום. לא רצינו להכנס לפירוט של מה ינתן בדיון לכל איזור. לא הרגשנו את עצמנו מוסמכים ולא מבחינת הזמן שעמד לרשותנו. אנחנו רק אומרים שרצוי להקטין את מספר הקבוצות של איזורי הפיתוח ולמשט את השיטה. ההביון להחליף את הניכויים בזיכויים ולפרט לצורך זה לפי ההגדרות של איזורי פיתוח, לצורך השלום מס הכנסה.

לענין של אשה עובדת: יש ענין של הגשת דו"ח

בנפרד, שזו היתה אחת ההצעות של ארגוני נשים, והוא נחקבל. יש עוד נקודה מאד חשובה של הטבה לאשה עובדת, שאני לא בטוח אם היינו מודעים למלוא משמעותה בזמן שעבדנו על הדו"ח וזה הענין הבא: הורדת שיעורי המס באה בצמוד להרחבת בסיס המס, לביטול השחיקה. כידוע השחיקה אצל גברים ברמת הכנסה נתונה יותר גדולה מאשר אצל נשים, כמו החזקת רכב וספרות מקצועית. הנשים נהנות יחסית הרבה יותר. הרוב הגדול של הנשים מתחת ל-3 אלפים לירות יצטרכו לשלם רק 25% מס וזו הטבה גדולה.

ה. זיידל:

אין ספק שאנחנו דנים עכשיו, לפי דעתי, בחלק המרכזי של מסקנות ועדת בן-שחר, במערכת

הסוציאלית שהיא משולבת למערכת המיסוי והשכר. אי אפשר לתקן רק מערכת אחת של מיסוי ושכר, בלי לתקן את העיוותים, אם היו קיימים במערכת הסוציאלית.

אנחנו היום דנים בקטע של הביטוח הלאומי,

למרות שועדת העבודה לא יכולה לדון רק בקטע של הביטוח הלאומי. יש לקדם בברכה את העובדה שאתם הגעתם לידי מסקנה בכיוון של מס הכנסה שלילי. אתם הגעתם למסקנה שהגביה של השכיר תהיה דרך הביטוח הלאומי. השכיר ישלם את הביטוח הלאומי והגביה תיעשה דרך מס הכנסה?

לא, הם לא קבעו שום דבר בקשר לגביה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

הכיוון הוא כזה.

פרופ' בן-פורת:

העובד ימשיך לשלם בנפרד דמי ביטוח לאומי והם

ייגבו ביחד. אתם הגעתם לידי מסקנה: בכדי

שהמערכת הזאת תפעל, זה ייגבה יחד עם מס הכנסה. לא פרטתם כיצד, אבל אתם משאירים את זה לשלטונות מס הכנסה. אתם יודעים שאי ביצוע טכני יכול לגרום לעיכוב כל המערכת. איך אתם רוצים שתיעשה הגביה, דרך ביטוח לאומי או דרך שלטונות מס הכנסה?

ה. זיידל:

אני רוצה להעמיד בעיקר את הבעיה של כל הנושא

של הצמדות: הביטוח הלאומי במשך כל השנים, כל כל המערכת הסוציאלית במדינת ישראל, צמוד לכל הנושא שנקרא שכר ממוצע במשק. ישנו מושג של שכר אחרון של השכיר בקרנות הפנסיה. ברצתי שאתם מגיעים על ידי שיטה מסוימת של גילום, בקטע זה אני לא רואה מה קורה ביחס להפרשות של העובד לתשלומי פנסיה. בכל הנושא של התשלומים הסוציאליים אי אפשר לתקן מערכת מסוימת במדינה בלי לתקן את המערכת הסוציאלית. במשך שנים אנחנו הטלאנו טלאי על גבי טלאי במערכת הסוציאלית, לא היתה לנו מערכת שלמה. אני הייתי בטוח שתגיעו למסקנה הזאת של תיקון המערכת הסוציאלית.

אם בזמנו השכר הנומינלי היה 1000 לירות,

אז התוספות היו 10%. כל ההצמדות היו לשכר הנומינלי. במרוצת הזמן חלו עיוותים והיותו השכר הנומינלי 1000 לירות ומתחת לשולחן הגיעו 400 תוספות. תיקנתם רק קטע אחד.

הפנסיות היו צמודות לשכר הנומינלי. בכל קרנות

הפנסיה יש כ-400 אלף שכירים, 150 אלף איש מבוטחים בפנסיה תקציבית. היום יש 40 אלף פנסיונרים בקרנות הפנסיה ו-20 אלף בפנסיה תקציבית. איך יתקנו את זה? איך יהיה השכר הממוצע במשק? האם השכר הנומינלי יהיה כמו היום, או שיהיה גילום, ואז החפרשות צריכות להיות מכל השכר והתשלומים צריכים להיות מכל השכר. אני יודע שאני עולה כאן על מוקש של חישובים אקטואריים. חוששים לנגוע בנושא זה, כדי לא להעמיד כאן סימני שאלה על המערכות המקובלות עלינו עד כה.

קיבצו זיקנה בביטוח הלאומי צמודה. היום היא

מיגיעה, בלי הטבה סוציאלית ל-15% מהשכר הממוצע במשק. אם אנחנו נלקח כיסוד את השכר כפי שאתם רוצים לדאות, את השכר האמיתי הריאלי, אם לא נשנה את הקיצבאות - הקיצבאות ירדו ל-8-9%. איך מתקנים את המערכת הזאת?

יכול ביטוח לאומי לטעון בצדק: דמי ביטוח

לאומי עד כה לא כיסו את החוצאות האלה, וזה יכול לגרום לגרעונות. אנחנו כוועדת העבודה של הכנסת צריכים לדון במערכת הזאת. אני רציתי שתקום ועדה משותפת בנושא של קיצבאות ילדים. אני מעלה מחשבה שנמליץ על הקמת ועדה משותפת בכל הנושא של המערכת הסוציאלית. לגבי העתיד דרון בוועדת העבודה בחוק פנסיה.

אנחנו דנים בוועדה אחת בביטוח בריאות, שפרשו גם כן דמי ביטוח. איך כל המערכות האלה ישתלבו בוועדה שלכם? האם אתם נותנים את הדעת?
 לבסוף אני רוצה להגיד מלה על שכר מינימום.
 אנחנו בדרך כלל אומרים ששכר מינימום צריך להיות 40 עד 50% מהשכר הממוצע במשק. איזה שכר? השכר הממוצע במשק. מה זה שכר ממוצע במשק? על כל הנושאים האלה הייתי יכול לחוסיף כהנה וכהנה. הייתי מבקש שחברי הוועדה המכובדים יאחרו לנו את הנושאים האלה.

פרופ' ברונר:

קודם כל לשאלה של הצמדה. אנחנו מדברים על הצמדה למדד יוקר המחיה. אנחנו כללית חושבים שההגיון או השיטה מחייבים שמירה על כח קניה ריאלי. גם השילוב של תוספת היוקר בחוץ בסיס השכר, שני הדברים האלה יחד, ההגיון הפנימי אומר הצמדה למדד יוקר המחיה.

הנקודה היותר חשובה, נקודה מרכזית: מה זו הגדרה של שכר? מה זה בסיס הכנסות? מה הייתי רוצה להגיש שלצורך הדו"ח הזה אנחנו מבחינים בין בסיס מס לבין בסיס שכר לצורך תנאים סוציאליים. אנחנו חושבים שכדי לרפא מערכת מעוותת יש כמה דברים שאנחנו מוכרחים לעשות אותם קודם כל. הדבר החשוב ביותר נעשה במסגרת רפורמה במס - להרחיב את בסיס מס הכנסה. לצורך זה הגדרנו דברים שצריכים להיכלל בבסיס המס. מכאן לא משתמע אוטומטית שכל מה שנכנס לבסיס המס נכנס לבסיס חישוב שברו של העובד לצורך תנאים סוציאליים.

הנימוק הוא שלו היינו יכולים לבצע את שני הדברים האלה, המשק לא היה עומד בהכללה מידית של כל מה שצריך להיכלל בבסיס המס של העובד לצרכי מס, בבסיס השכר לצורך תנאים סוציאליים. ההגיון של ההצעה שלנו אומר: אתה רוצה לתת למערכת להתאים את עצמה למצב החדש שבה הוגדר בסיס המס. לעתיד התאמות תיעשנה בשורה של דברים שקודם ניתנו בצורה של הוצאות לעובד, הן להבא יינתנו בצורה של תחליף של שכר, ואז זה ענין למו"מ בין עובדים ומעבידים מה ייכלל לצורך תנאים סוציאליים.

הוועדה מראש הנבילה את עצמה לתת המלצות על מס ולא על שכר. אם כי כאשר דובר לראשונה על רפורמה, דובר על ועדה לרפורמה במס, במיסים ובהכנסות. למעשה אנחנו לקראת הקמת הוועדה הנבלנו את עצמנו מראש, שאנחנו רוצים לומר דברים מפורשים על המס ושל אימפליקציות אפשרות למדיניות השכר. אנחנו מאמנים ששכר הוא ענין לקביעה בין עובדים ומעבידים. בעוד שבענין מס היא הודיעה לממשלה שצריך לקבוע מערכת מיסים. זו הבחנה גם מבחינת מהות הענין וגם מתוך הבחנה של מה ניתן לעשות, באיזה קצב זמן, במשך הזמן.

חלק מהדברים שנכללים היום בבסיס המס ייכללו גם בבסיס הפנסיה. לא נראה לנו בהכרח שזה ייעשה מידית עכשיו.

ה. זיידל:

תיקון מערכת לא בא מהיום למחר. צריך התווית מדיניות לטווח יותר ארוך. איך זה לא אמרתם שצריכים לטווח ארוך לתקן מערכת? הייתי בטוח, פרופ' ברונר, שאתה תאמר דברים בענין זה.

פרופ' ברונר:

לגבי שורה של דברים יש תחושה שאם הוועדה היתה אומרת דברים, המערכת היתה מוכנה להיאנס.

פרופ' בן-פורת:

יש מה שני נושאים, האחד הקשור עם השכר שבו כמעט אידאולוגיה חשבנו שאנחנו צריכים לשים קו. המחשבה שוועדת מומחים תיתן כאילו הנחיות לשכר, הצריכה הבחנה חדה בין מערכת המס למערכת השכר. השני - השאלה שאתה העלית. לגבי דידי טוב היה אילו היינו מצליחים לטפל בו. הסתכלות ראשונה בנושא הראתה לנו שהוא הרבה יותר מסובך ממה שאנחנו במגבלת הזמן שעמד לרשותנו יכולנו לעשות. אני מקבל את כל השאלות שאתה העלית. זה אחד הנושאים שלמי גודלו הוא כזה שצריך היה להעמיד את השאלה: האם הוועדה ממשיכה בקיום נצחי והרפורמה נדחית? או הוועדה מטפלת באותו מכלול שיש בהו קשר הגיוני הכרחי. אבל יש שורה של נושאים חשובים שנפתחים כתוצאה מהרפורמה ואשר ידרשו טיפול.

הדיבור על מקשה אחת נראה לי סקטיקה של יישום של הדברים שבהם טפלנו. יש שורה של דברים שדורשים טיפול. והנושא שאתה העלית הוא אחד הנושאים המרכזיים שאינני יודע באיזה דרך צריך לטפל בו, האם על ידי ועדה מומחים או על ידי המשך הוועדה. ברור היה לנו שאנחנו לא בשלים לטפל בנושא.

אנחנו נותנים לציבור זעזוע מסוים לגבי השכר מה זה שכר ומה זה לא שכר. בסיבוב הראשון יחיד כל מיני תשלומים שימשיכו להיקרא הוצאות ויחול עליהם מס. גם בעתיד הרחוק יהיו תשלומים כאלה. יש להניח שיהיו סוציאל-תשלומים, שגם עובדים וגם מעבידים יעדיפו לקראו לחם הוצאות, כי הם אלמנט בלתי ניתב. אני מניח שחלק מסוים מהרכב יישאר כך להרבה זמן. לעומת זה יש דברים כמו סמרות מקצועית שהם בעלי אופי הרבה יותר סטנדרטי. המיזוג שלהם בשכר יהיה דבר הרבה יותר מהיר.

לצורך הרויזיה של כל המערכת הסוציאלית והפנסיה - לא ברור שהמועד האוטומטי הוא מיד לעשות את זה. צריך לעבור איזה תהליך שבו הענין מתיצב בין שכר להוצאות. זה נושא שלא טופל בו ולא נושא שלא צריך לסמל בו.

אתה השתמשת במלה גילום - אנחנו לא מציעים גילום.

פרופ' ברונן:

ל. דיציאן:

שתי שאלות: למעשה מה הערכתכם על העלאת השכר הממוצע במשק כתוצאה מהרפורמה שהוצעה על ידכם? (2) מה ההצדקה להגבלת תשלומי תוספת יוקר שהם נכללים בתוך המערכת של תשלומי מס הכנסה? כל עוד תוספת יוקר שולמה ללא מס, אז היתה הצדקה להגבלה. היום כאשר זה נכלל לתוך מס הכנסה, מה ההצדקה להשאיר תקרה כל שהיא בתוספת יוקר?

פרופ' בן-פורת:

לגבי התקרה: מיכאל ברונן קודם הסביר את העקרון שאנחנו השתדלנו להיצמד אליו: לא להכתיב דברים למערכת השכר. אני אישית חושב שענין התקרה דורש רויזיה. השיטה בשלעצמה לא מחייבת שתהיה תקרה. אם אין תקרה או יש תקרה - זה באמת ענין לצדדים החתומים על תוספת היוקר. ואני עכשיו לא מדבר רק פורמלית, גם ענינית קיימת השאלה. קודם כל ברור שהשיטה הקיימת מפחיתה בהרבה את ההבחנה בין תוספת יוקר לבין תוספות שכר אחרות מבחינת המשמעות שלהם בין נטו לברוטו. הסכם תוספת היוקר הוא הסכם תשלום שכר אוטומטי בגין התיקרות. יכולה להיות שאלה לצדדים החתומים על תוספת היוקר עד איזה דרגת הכנסה הם רוצים להבטיח את האוטומטיות שבפיצוי. הם רשאים להחליט על תקרה. אם ירצו להבטיח בכל רמות ההכנסה אוטומטיות, יש לדבר הזה פלוסים ומינוסים מסוימים. תקרה נמוכה יש לה חסרונות מבחינת יחסי עבודה ויצירת מתחים במערכת השכר. אין לי ספק שיש כאן מקום לשינוי התקרה. אם יחליטו להשאיר את התקרה, זה יהיה שיקול שמעל להכנסה מסוימת אתה לא רוצה לכוול את המערכת לאוטומטיות שבפיצוי.

לגבי השאלה הראשונה: מה יקרה לגבי השכר

הממוצע? זה לא יכול להיות נידון במנותק ממה שיקרה במשק בכללו. קודם מר זיידל הזכיר בעיה של גילום. מה קורים בבת-אחת שני דברים. מצד אחד הנטו מההכנסה גדל. הבדיקות שעשינו הראו שעובדים שמקבלים הטבות שונות, רוב העובדים יוצאים עם נטו יותר גדול. גם כאשר המס מוטל על ההטבה, זה לא אומר שלגבי חלק מההטבות ולגבי חלק מההוצאות לא יתחיל תשלום במשך הזמן של מקה וממכר. איך זה יתפתח זה מאד תלוי במצבו של המשק.

אינני רואה אפשרות להסתכל על הרפורמה

כגורם מרכזי ויחיד בשינויי השכר. אם אנחנו מדברים על תהליך לטווח ארוך, אז יהיה צורך בהתאמות גם על מישור קולקטיבי וגם על מישור אישי של הסתגלות למצב החדש, לאור הנטו שיש לאיש ולאור טיב התשלומים. יהיו אנשים שיגידו: זה דבר שאני לא רוצה לבצע בלי תשלום. אני לא מרגיש את עצמי במצב שאני יכול לענות על השאלה הזאת.

זה יכול להשפיע על הביטוח הלאומי שהוא צמוד לשכר הממוצע במשק.

ל. דיציאן:

פרופ' בן-פורת: זו תשובה לשאלה שנשאלה כאן. גם זה דבר ששוחחנו עליו עם אנשי הביטוח הלאומי. הקולב של השכר הוא קולב לא יציב כדי לתלות עליו כרגע את כל המעילים שאנחנו רוצים לתלות עליו.

כבר אמרנו שאיננו יודעים מה יקרה לשכר הרגיל בזמן הקרוב. זה שיקול אחד שאומר: תבטיח כרגע

את הערך הריאלי של הקיצבאות, אז יש לך בכך הישג, אז אתה יודע שהבטחת משהו ברור. אם תלך לפי השכר, אתה יכול להגיע לתשלום יותר נמוך. השכר שעליו אנחנו מדברים זה לא שכר מעורפל זה השכר הממוצע של הביטוח הלאומי. האינדקס הזה, לפי הערכתנו, לשנים הקרובות יאבד ממשמעותו כאינדקסור של דבר שהחליטו עליו בשעה שהחליטו שזה יהיה האינדקס. לכן נראה לנו עדיף לא להיתלות בשכר הממוצע של הביטוח הלאומי כאינדקסור להטבות. הצענו להיצמד למדד המחירים ואנחנו חושבים שגם בדברים אחרים של הביטוח הלאומי יהיה צורך לבדוק האם מוצדק להישאר צמוד לשכר של הביטוח הלאומי או לתקופת מעבר של כמה שנים ללכת למדד המחירים ולעשות התאמות של מס הכנסה בחכנית אחרת. השכר הממוצע של הביטוח הלאומי הוא לא "רלייבל" כנתון.

פרופ' ברונן:

עוד לשכר הממוצע: עלינו לזכור שלתאריך המשוער של כניסת הרפורמה, שזה האחד ביולי, יהיה מ"מ של הצדדים שבו גם תיקבע תוספת יוקר וצורת העיקור. השאלה אם יועלה השכר או יוארכו ההסכמים? השאלה מה תהיה ההשפעה נטו על השכר היא שאלה שאין לענות עליה וגם אין לה משמעות אופרטיבית.

משמעות אופרטיבית יש לה.

ל. דיציאן:

כנתון לומר מה הרפורמה עצמה עדשה בחודשים
נקרובים, אין למח מקום.

פרוט' ברוננו:

בנושא הזה הצלחנו לשכנע את חברי הועדה. היתה
לנו דעה שצריך להצמיד את קיצבאות הביטוח

ע. סיון:

הלאומי לאחד הדברים : או לעלית השכר הממוצע או לעלית המדד. בנושא הזה הועדה בחרה בדעה
אחרת.

בשאלה השניה לנו אין מקום בענין, שבמוצאה

ממה שקורה יהיה כיוון ברור. ברור לנו שמה שיהיה קרוי שכר ממוצע יהיה גבוה יותר כלירות
ריאליות, כלומר- יחול שיפור ברמת הקיצבאות, במידה שלא יקטינו את האחוז.

ל. דיציאן:

האם המערכת של הביטוח הלאומי בתנאים
הנוכחיים תוכל לעמוד בזה?

ע. סיון:

הנכון הוא ששיעורי הביטוח כפי שמופיעים היום
לא יכסו גם עם עלית התקרה. אני מניח שדמי

הביטוח, למרות עלית התקרה הממוצעת שהיא כמעט לא תודמת לסך הגבייה שלנו, אולי 3% בקושי,
דמי הביטוח לא יכסו את הגידול בקיצבאות.

לעומת זה לא צריך לשכוח שיש כאן הצעה מעט

ראשונה לנכות מס גם מקיצבאות הביטוח הלאומי. כלומר, אם כי ההגדרה הנוכחית די מעורפלת,
היום החשלושים משולמים במלואם ללא קיזוז, בעוד שיש הצעה להוריד להם את המס המוצע. גם
אם תהיה עליה בקיצבאות בגלל ההגדרות החדשות, היא תתקזז על ידי שיעורי המס.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

היום יש הצמדה לשכר הממוצע במשק וגם הצמדה
לתשלום תוספת היוקר.

ע. סיון:

כך שמרנו על הערך הריאלי של תשלומים של
קיצבאות ביטוח לאומי. אם לא שילמו תוספת

יוקר, אז שילמו פיצויי התיקרות. פשני הדברים תאלת שהצלחנו להכניס אותם למערכת של חוק
הביטוח הלאומי, יכולנו לשמור פחות או יותר על הערך הריאלי של הקיצבאות שניתנות.

הצמדת קביעה כאן של ההצמדה למדד יוקר המחיה

היא קביעה שצריכה להיות סופית או שהיא תהיה נתונה גם להסכמים שיהיו בין המעסיקים לבין
העובדים, או שזו קביעה ולא חשוב מה יהיה ההסכמים לצבי תוספת היוקר ותשלום עבור התיקרות?
אינני יודע אם ההצעה הזו היא יותר טובה.

פרוט' בן-פורת:

ההצעה שלנו מבחינה בסירוש בין הצמדת

הזיכויים לבין הצמדת סעיפי המס. אנחנו

הצענו שהזיכויים יוצמדו למדד יוקר המחיה. במידה שיהיו הסכמי תוספת יוקר, הדברים האלה
אינם חלים על מערכת הזיכויים. היינו מעדיפים שהעיתוי של הפיצוי ייקבע בצורה שתהיה
טובה לשתי השיטות. מה שנראה לנו חשוב הוא, שהפיצוי יהיה מכופף כדי שימנע את הצורך
בפיצויי התיקרות עד כה. זוהי הסיבה שבפירוש הבחנו בין הזיכויים לבין סולם המס.

ניקח ענין כמו פחות. תבוא השאלה האם אין

פיצוי על התיקרות במערכת הזיכויים. מערכת הזיכויים והקיצבאות מוצעת להיות צמודה למדד
בלתי מעוקר ולא כפיציה של הסכס.

בשיטה שלנו יש סטיה ממה שהיה אולי אפשרי

אילו היתה עומדת מערכת המס בלבד, בכך שאת האלמנטים של הזיכויים - על מנת להבטיח את
הריאליות- אנחנו לא רוצים להשאיר פתוח לשאלה של עיקור. הסיבה כפי שסיון ציין, לא היינו
בדעה אחת לגבי הענין של השכר. מתוך זה שהרגשנו, כאשר נקבע השכר בערוך, הוא נקבע מתוך
רצון לתת לכל הקיצבאות איזה התיחסות לרמת החיים הממוצעת במשק, שבה לטוב ולרע מדד השכר
של הביטוח הלאומי היה יכול להיות אינדיקטור. לאור התחזיות שלנו שהוא בעתיד יהיה
אינדיקטור לדבר אחר, לא לעלית רמת החיים במשק, אלא לקצב של כניסת הדברים לשכר, לא נראה
לנו שאנחנו יכולים מערכת שלמה לתלות בגורם הזה שאנחנו לא יודעים את התפתחותו, וזה לא
יבטא את אותו הדבר שהכרחי לאמץ אותו. אנחנו מציעים להצמיד למדד המחירים. בעתיד יהיה
מקום לבדוק האם אין מקום להתאמות נוספות.

פרוט' ברוננו:

אני רוצה להוסיף נקודה : צריך להסתכל על
השאלה של הצמדה לשכר לעומת הצמדה למדד

יוקר המחיה כחלק ממכשול השאלה שנקראת "הבטחת הכנסה לעובד". אנחנו חושבים שפתחנו פתח
ונתנו דמיזות לאיזה כיוון ללכת.

אין צריכה להתפתח מדיניות הבטחת ההכנסה

בעתיד - זה דבר שכדאי לשקול אותו בנפרד ובצורה מלאה יותר. קודם כל קיימת הנקודה שיוסר

הזכיר, איננו יודעים איך המדרים האלה יתפתחו בשנה שנתיים הקרובות. (ב) אם הצד המינהלי של הדיווח למס הכנסה יתפתח כפי שאנחנו חושבים שצריך להתפתח ואפשר יהיה להרחיב את המערכת לכיוון מס הכנסה שלילי, ההולם רעיון של קיצבה. גם אז רעיון של רווק או אשה יכול להיות צעד בכיוון הבטחת הכנסה, טוב כמו הרעיון של הצמדה לשכר ממוצע או למדד היוקר. לא כדאי להסתכל על הבטחת ההכנסה דרך השאלה המוגבלת של למה אתה מצמיד את הזיכויים, אלא לאיזה כיוון יהיה כדאי ללכת תוך השנה - השנתיים הבאות.

ג. רוטר:

כדי לחדד את השאלה לגבי הצמדה, אולי כדאי לנסות לראות מה היה קורה אילו היינו הולכים בשנים האחרונות לפי המלצות הועדה. זה קצת יחדד ויבהיר את העניין. מה עשתה הממשלה אחרי הפיחות? היא החליטה שלמשפחות מרוכות ילדים היא חינה חוספת לקיצבה לא רק בשיעור ההתיקרות הנובע מן הפיחות אלא גם כפיצוי על כך שהשכר מוקפא לעת עתה ותוספת היוקר לא משלמת לעת עתה על התיקרות הפיחות. תוספת היוקר שחושבה בדצמבר לא ביטאה את הפיחות. איננו יודעים מה יהיה בתוספות היוקר הבאות. עובדים שכירים בדרך כלל לא קיבלו דרך השכר התאמה לרמת המחירים שנוצרה אחרי הפיחות.

באה הממשלה ואמרה: היות והשכר מוקפא, משפחות מרוכות ילדים מקבלות 50 לירות לילד. היא השתמשה בקיצבאות לילדים כמנגנון פיצוי וכמערכת הבטחת הכנסה.

אם היינו הולכים לפי המלצות הועדה, מה היה קורה? היינו צריכים לחכות ל-15 בפברואר לעשות חישוב של מרכיב המדד לשנה קודמת.

ה. זיידל:

הועדה עשתה דבר נכון שהיא ביטלה את הנוהג הפסול של הצמדה לתוספת יוקר, בו בזמן שנתוספת יוקר היו עיוותים. אתם מצמידים למדד המחירים. יחד עם זה, אם אנחנו היום מסכמים מה שכיר קיבל במשך 20 שנה, הרי הוא קיבל שלישי אחד תוספת יוקר ושני-שלישים תוספות שכר. אני יכול לעשות לכם את הסטטיסטיקה במשך כל השנים, חוץ מהשנה-שנתיים האחרונות, שהמדד עלה בצורה נוראית.

כאשר היום מבטלים את ההצמדה לשכר ומצמידים אך ורק למדד המחירים. במרוצת הזמן יכולים להיות עיוותים כפי שהיו פעם. הרי היתה פעם הצמדה רק למדד. לכן שינינו לשינויים בשכר, כי ראינו שכל המערכת מתחילה להיות מעוותת. כבר היינו במצב שהקיצבה היתה 12-13%. עכשיו היא גדלה בגלל זה שהצמידו בשני הדברים. מה שעשיתם זו התחלה. אבל יחד עם זה, לטווח יותר ארוך ואני רואה את המערכת הסוציאלית לטווח ארוך בעוד שנה-שנתיים, אני תמיד נזכר בלורד גבריידג', שהוא בעת המלחמה תכנן את המערכת הסוציאלית. אחרי המלחמה התחילו לבצע אותה. אני חושש מאד שאם אתם סוגרים את המערכת ואומרים רק הצמדה לנושא אחד, יתכן שבמרוצת הזמן נוכל לסבול מזה. אני לא בטוח בכך, יתכן.

י. ארידור:

ברצוני להעיר: אם מונעים תשלום תוספת יוקר ומונעים כתוצאה מזה עליה בשכר ממוצע, זה דבר שתלוי בנו. אותן המשפחות שהן נהנות כבר במערכת המוצעת ממש הכנסה שלילי באופן חלקי, כלומר - עודף של קיצבה על מס הכנסה וכתוצאה מזה הן צריכות לקבל השרפים, אותן משפחות במערכת הצמודה למדד המחירים לצרכן יכולות לגבל על ידי הגימלה השלמה, בעוד שבמערכת אשר צמודה למחיר הממוצע במשק לא תקבלנה. הביטוח הלאומי יכול תמיד לתת פיצויי התיקרות אשר נידונים בוועדת העבודה ויש עליהם מ"מ עם האוצר.

המערכת נותנת את הפיצויים האלה באופן משוט במישרין גם לשכבות מעוטות היכולת ומונעת את הקיפוח אשר יכול להיווצר על ידי הורדת השכר הממוצע.

אני רק מעיר את ההערה הזאת כדי שאולי גם אנשי הביטוח הלאומי - אם כי אפשר לתקן את העיוותים האלה על ידי דבר ספציפי - יחשבו שכדאי לגנהיג מערכת אחידה.

פ. ג'ורמן:

אתם עסקתם בנושא מוגדר ונתתם אולי מחשבה לנושאים הסובבים את כל נושא השכר. האם לא היה יותר כדאי שנושא כל כך מורכב האריבו את תקופת העבודה לתקופה של עוד חצי שנה, ותיכנסו יותר לתוך המערכת הזאת ותוציאן דבר יותר מוגשם?

ומדוע? אני אישית לא מאמין שלא יהיה כרוסום. אני אישית לא מאמין שיקבלו את זה כמיקשה אחת. צריך שיתחילו הכרוסומים הקטנים מה ושמ, זה לא יהיה זה מה שמהכוונו אליו.

ישנו העניין המוסרי, שכל אחד חושב לנשום לרווחה. האם אתם מאמינים שעובד שקיבל החזקה מכונית יסע על השבונג? מקיד נדרש ישלם מכיסו? מנהלים יסעו על השבונג? לעניות דעתי אילו היו נותנים לכם יותר זמן, היה יוצא דבר יותר מושלם.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו:

אנחנו דיברנו על הנושא של ההצמדה של התשלומים. אני מציע שניגע בענין ההצמדה.

פרופ' בן-מורת:

ההצעה שלנו היא כזאת: נקודת הזיכוי צמודה. זה אומר שמקבלים יותר פיצוי, גם בזכות

הזיכוי לתושב, לאשה ולא רק בזכות הקיצבאות לילדים.

(ב) ההצעה שלנו היא להגברת כפיפות הפיצוי.

זה לגבי ההערה של המדד לשנה. באמת נראה שיש טעם בפיצוי יותר תכוף.

ר. רוטר:

המערכת שילמה 4-5 פעמים פיצוי במשך השנה.

פרופ' בן-מורת:

אנחנו מערכים שני גושאים. כמה פעמים משלמים איזה מקומה מחמזה שינוי שבא באופן

דרסטי. אתה העלית את הבעיה שפיצוי נמרח על פני שנה. אנחנו היינו ערים לנקודה הזאת. כדי שמערכת כזאת תוכל למלא את תפקידה מבלי צורך לבצע קפיצות אד הוק, יש צורך בקיצור תקופת הביצוע. לכן ההצעה שלנו היא גם לעשות בדיקה, לפחות, אחת לשנה חודשים.

בהיסטוריה של מדינת ישראל לא קרה שהיה

צורך בפחות לקיצור התקופה שעליה הממוצע מחושב ולמתן פיצוי על דרך כל נקודות הזיכוי.

יש אצלנו גישה שאומרת כך: עד עכשיו

השחמשנו בקיצבאות הילדים ותמיכת הסעד כמכשיר שנועד לכבות שריפה של משבר גדול כמו פייחות בגלל משפחות מרובות ילדים. ודרך אגב, המערכת האוניברסלית כולה היתה צריכה לשאת את זה.

ההתאמה למצב החדש נראית לנו בשני כיוונים

- מצד אחד לשכלל את הפיצוי הכללי הניתן לכל האוכלוסיה, לתת פיצוי בשיטה יותר טובה, במדד יותר תכוף ודרך כל נקודות הזיכוי, כולל התושב ואשתו. ומצד שני, אם יוצרו צרכים מיוחדים לגבי מיעוטי יכולת ולא לגבי כל האוכלוסיה כולה, אז במישור של מיעוטי יכולת יתכן ויצטרפו עדיין פיצוי מיוחד. מה שאנחנו רצינו לעשות - מצד אחד לשכלל את המערכת האוניברסלית, ומאידך לא לחייב שכל פיצוי שניתן למיעוטי יכולת באופן אוטומטי יחול על המערכת האוניברסלית כולה. ברור שהדבר יתאפשר יותר טוב במערכת של מס הכנסה שלילי. זה חיון לעוד כמה שנים. הסך הכל נראה לי יותר בריא. חלק גדול מהצורך של ועדת העבודה להכנס לכיבוי שרפות נבע מזה שהמערכת הכללית של השכר וגם מערכת הכללים בכללים האוטומטיים שלה לא מגיבה מספיק מהר. אנחנו קצת שיפרנו את זה. הגברנו את מהירות התגובה של המערכת והפחחנו את הצורך בכיבוי שריפות במידה מסוימת.

אנחנו כולנו חיים בצל הפייחות האחרון. אבל

צריך בכל-זאת לקחת בחשבון שזו נקודה שחורגת מעבר למה שמדברים, זו הדרך שבה המדיניות הכלכלית תתנהל בעתיד. הפייחות האחרון היה צעד דרסטי עצום של לחץ, החמרה לאור הדברים שחייבו אותו. יש לקוות שהמערכת שלנו תפעל יותר טוב. אם לא, יהיה מצב שבו כל פעם יחכו כמה שנים ואחר-כך יתנו מכה אחת גדולה. צריך שההתאמות תהיינה יותר הדרגתיות. לדוגמא אם יש צורך בפייחות הדרגתי או התאמה של שערי חליפין. אין מערכת אוניברסלית שמתאמת לקלות בקלות פייחות שהיה בהיקף הפייחות האחרון. אני לא מתכוון בדיוק לשער נייד. סידרה של פייחות קטנים בטרקי זמן יותר קרוב, זה איננו מחייב ניידות.

אני מעריך שאין רבים שחולקים על כך, מדובר

בתהליך הדרגתי. ככל שהתהליך יהיה הדרגתי יותר ולא תהליך של "שוקים" גדולים, כך המערכת מסוגלת לפעול בו. אין מערכת שמסוגלת לפעול אוטומטית ב"שוקים" גדולים. אם יהיה עוד פעם ענין של שקט הרבה זמן ואחר-כך קפיצה ל-9 לירות, ברור שאין מערכת שיכולה מראש ליצור את הכלים, שחבל אוטומטית מסתדר. אם יאיו אנחנו הדרגתיות, אז המערכת המוצעת עונה יותר טוב מאשר המערכת הקיימת ומשחררת את המערכת הקיימת לקפוץ כל הזמן לבצע שינויים.

ל. דיציאן:

אני רוצה להעיר הערה ואני מבקש מליחה שאני עושה זאת עכשיו. למעשה קיצבאות הילדים

הופכות להחזר מס הכנסה.

פרופ' בן-מורת:

למי שחייב מס.

ל. דיציאן:

זה מתייחס למשפחות מרובות ילדים. אם אלה יוצאים מהמערכת, איך אתם יכולים לחייב

את המעביד להמשיך בשתי המערכות לשלם את דמי הביטוח, שמסתכמים ב-700-800 מליון לירות? ביטוח לאומי מבוסס על ענפים. אין אפשרות לעבור מענף לענף. כאן אתם הופכים את החשולם

ילדים ולמשפחות מרובות ילדים לחזור מס. משלמים הלאה את הביטוח, אז המעסיק בצדק יגיד: אין ביטוח משפחות מרובות ילדים, למה עלי לשלם עד 800 מליון במשך השנה? איך אתם מסבירים את הנקודה הזאת.

פרום' ברונן:

כמובן שאנחנו רואים את קיצבאות הילדים כחלק ממט הכנסה. אז גם התשלומים של מס הכנסה וביטוח לאומי צריכים להיקרא מס מאוחד. ואז ההצעה מי משלם מה נעשית מיותרת. החל מעוד שנה-שנתיים ביטוח לאומי יהיה רק החלק הביטוחי של ביטוח לאומי, כל אותם דברים שקשורים בפגיעות בעבודה, בזיקנה, כל אותם דברים שהם ביטוחיים, שהועבד והמעביד משתתפים במערכת ביטוח סוציאלי ממשלתי. וקיצבאות הילדים הם חלק ממערכת מס הכנסה שהיא גם חיונית וגם שלילית. זמן מסוים כך הסתכלנו על ההצעה שלנו. אחד כך בכל זאת מיתנו את זה בכך שאמרנו שכדאי עדיין לקרוא לתשלום של העובד לביטוח הלאומי "ביטוח לאומי". מאידך לא כדאי להכחיש שהשאלה מה בא בתוך המערכת הוא במידה רבה ענין של מס.

עד כמה שאני זוכר החישוב של התשלום של 3,3

של העובד מבוסס על כלל העובדים ושווה בסכומו להשתתפות של הביטוח הלאומי במערכת של משפחות מרובות ילדים. זה מה שקיזז אחד את השני. אפשר היה לכלול את האחד והשני בתוך מערכת מס הכנסה, להגיד שלהבא ביטוח לאומי לא צריך להשתתף במערכת הזאת ואז כל מה שהמעביד משלם הולך לסעיפים אחרים של הביטוח הלאומי והמערכת נשארת מערכת סגורה.

אחרי הכל אתה יכול להגיד: האם המערכת

בכללותה, ביטוח לאומי+ מס הכנסה, צריכה לממן את הקציב המדינה שבתוכו יש כל מיני פונקציות, כולל פונקציות של הבטחת הכנסה. אפשר לעשות או דרך ביטוח לאומי, כאשר המעביד משלם את חלקו, או דרך מיסוי, שאחד המרכיבים שלו מס על מעבידים. צריך להסתכל על ההשתלבות של המערכת.

ל. דיציאן:

באותו רגע שזה נבעל במערכת המיסוי הישיר, כל ההגיון של יצירת קרנות נופל, אז אין

קרנות ביטוח. עד כמה שאני יודע היום יש ריכוז בקרנות של 4-5 מיליארד לירות. אם אומרים שזה מס, אם כל התשלומים של ביטוח לאומי נחשבים למס?

פרום' בן-פורת:

ברור שזה תשלום של ביטוח לאומי שאיננו נושא אופי של קרן אלא כיסוי הקציבי. בענף

הזה בהחלט הניסוח הסמנטי הוא הרבה פחות מחייב מאשר בענפים אחרים. כלומר - הקבלה של הקיצבאות הנעשית אוטומטית. כאשר ביטוח לאומי בגרעון, האוצר בענף הזה ממלא את הצורך.

היו"ר ש. ארבל- אלמוזלינו:

בנושא הזה של תשלומים אנחנו במשך שנים לחצנו שתהיה רפרומה, שכל התשלומים עבור

ילדים יהיו במסגרת הביטוח הלאומי, החל מהילד הראשון. ממה נבע הלחץ שלנו? אנחנו יודעים שיש מספר גדול של עובדים שכירים שאין להם מקום עבודה קבוע והם נודדים. לא מעט אמרנו שאותה הזכות המגיעה להם לקבל עבור שני ילדים לא הגיעה אליהם. לעומת זה המעביד החושבן עבורו עם הביטוח הלאומי, קיבל את הזכות והיא לא הגיעה לעובדים הזכאים לכך. אם התשלום עבור שני ילדים או שלשה ילדים יישאר באמצעות המעביד, אתם לא באים לחקן את התופעה הקיימת הזאת והעיוות שהיה קיים בעבר ימשיך להתקיים. זו נקודה אחת.

הנקודה השניה: אתם מציעים לגבי שכירים

ועצמאיים כאחד לשלם עבור שני ילדים ראשונים, עבור השכיר משלם המעביד 1,4. לעומת זה העצמאי לא משלם עבור שני הילדים הראשונים. נשאלת השאלה: האם הוא חייב לשלם את המס הזה כדי שיהיה זכאי לקבל עבור הילד הראשון או שלא ישלם? ואם לא, למה את השכיר לא צריך לשחרר? אם השוואה, אז צריך להשוות גם מבחינת הנטל בתשלום הביטוח.

פרום' ברונן:

כתוב: יש להשוות את השכיר לעצמאי לצורך התשלום לביטוח לאומי, למעט אותם 3% שיש

בהם בעצמו.

היו"ר ש. ארבל- אלמוזלינו:

אבל יחשבו את זה כהוצאה לצורך מס הכנסה. עוד שאלה בעקבות השאלה של חבר-הכנסת

דיציאן: את התשלומים האלה עבור ילדים יחשבו כזיכויים במקום עבודה. יש כאלה שהם לא עובדים באופן רצוף, עובדים באופן חלקי. יש כאלה שהעבודה היא חמורנית ובעל לא, מה במקרים מסוג זה? יש העדרויות רבות, יש כאלה שעובדים בשני מקומות. איך תמנעו תשלומי כפל? אשה שכירה ובעל עצמאי? איך ניתן להתגבר על כל העניין הזה?

פרום' בן-פורת:

היה לנו כאן איזה רעיון. הוא איננו מופיע כאן במפורש אלא רק גרמז. לא יכולנו להתימר

בשלשה חודשים לפתור את כל הבעיות המינהליות. היה לנו רעיון מחסוג הבא שבו

כדאי לשקול את קיצבאות הילדים לקווח הארוך. הוא לא ניתן להפעלה ביולי. דיברנו עליו עם רפי ועמירם. הם לא דחו אותו לקרונית. הם מעריכים שאיננו ניתן מיד להפעלה : נניח שאנחנו מגיעים לחובת דיווח כללי, אז אדם מקבל בתחילה שנה מין מנקט שמזכה אותו בקיצבת ילדים. הוא יכול לעשות איתו אחד משני דברים : מי שיש לו מעביד קבוע, יכול להמקיד אותו בידי המעביד. המעביד משתמש בו כקיצוץ כנגד הידבש וצובה אחר-כך מהממשלה. לעומת זה, כל אותם מקרים שאת דיברת עליהם, של ניידות בין מעבידים, חוטר עבודה חלקי - היו יכולים לעשות את הדבר הזה באמצעות מערכת הבנקאות. מעביד שאצלו מולא טומס 101 ומערכת הבנקאות, הם יהיו החותמים היחידים המוסמכים לצורך החוק כדי למנוע בעיות. בסך הכל נראה לי שבטווח הארוך זו דרך שיכולה לפתור. לפי שיש מעביד קבוע - יקבל דרך המעביד. לעומת זה כל הקבוצות הניידות יקבלו בדרך האחרת. זה ימנע כפל תשלום. זה יתקבל פעם אחת בגין הילדים. זה לא מטורט. זו איננה הצעה בשם הועדה. זו הצעה שמיכאל ואני גלגלנו בהרבה שיחות עם רפי ועמירם. היא לא מדי-יעה כאן משום שהיא לא נבדקה בצורה שאפשר להפעיל אותה. אני הייתי מקוה שכן יהיה נסיון ללכת בבירור הזה. אחרת אינני רואה איך אפשר לפתור את הבעיה שאת העלית. ההצעה שכתובה בדו"ח לא פתרה את כל הדברים האלה.

אם יהיה כיסוי כללי של הרשת שיתפתח דרך הדיווח הכללי, יש המון בעיות טכניות. למוסד לביטוח הלאומי יש בעיות מטוימות. מצד שני, למס הכנסה יש הרבה יותר בעיות דוקא לגבי החחוט של משפחות עם ילדים. אם המערכת תהיה משוכללת, יכול להיות שאפשר ללכת לכיוון הזה, או אולי יש הצעות יותר טובות.

פרופ' ברונן:
אני מצטרף לדברים שיוזם אמר לגבי הטווח היותר ארוך. לגבי הטווח הקצר את הזכרת שתי בעיות. האחת - בעית העוול שנעשה לעובד שהמעביד מקבל את התשלומים בעדו ואיננו מעביר אותם הלאה. בהצעה החדשה יש פחות סכנה שהדבר הזה יקרא. בהצעה שלנו קיצבאות, יכול לילד ראשון ושני, הן חלק ממערכת המס והתשלומים. אם זה חלק ממערכת ההתחשבות למס הכנסה, יהיה קשה יותר למצוא מעביד שמעלים ניכויי מס מהעובד. אינני חושב שיכול להיות מצב כזה. אם אדם עובד בכמה מקומות, עד שיהיה מערכת דיווח - זה קיים גם היום.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו:
למה מצאתם לנכון להשאיר את ההפרדה הזאת, במקום לרכז את התשלומים בביטוח לאומי?

פרופ' בן-פורת:
אנחנו בעד איחוד. אלא השאלה איפה זה נגבה? זה ליווח אותנו בכל העניין. אנחנו רוצים שהמערכת תהיה מאוחדת. דרך אחת היא לומר : מס הכנסה מטפל במס הכנסה, הבטוח הלאומי לוקח את כל קיצבאות הילדים. משמעות הדבר : אין עכשיו ניכויי ילדים, במקום העבודה העובד יוכל לשלם יותר מס מאשר היום.

פרופ' ברונן:
אילו היתה נשמרת השיטה שאת מציעה, שאת זיכוי הילדים ימשכו לשלם דרך ביטוח לאומי, מתוך 500 לירות 200 ישולמו לו בדואר, והוא יצטרך לשלם יותר מס אצל המעביד ממה ששילם קודם. הוא יקבל צ"ק של 200 לירות ודרך המעביד יצטרך לשלם יותר מס.

פרופ' בן-פורת:
ערך הניכויים פחת. למה אנחנו אומרים משפחות מרובות ילדים? הילד השלישי ומעלה. לגבי השלישי היתה נוצרת בעיה, הניכוי עדיין משמעותי מס.

ר. רוטר:
נניח שמפרידים את השאלה של יולי, נניח שזה ייעשה בעוד חצי שנה או שנה, העברת התשלומים או ריכוז התשלומים באיזה "פול" או תשלום ישיר כפי שעשינו עם הילד השלישי - האם זה דבר שעומד בסתירה לרוח הרפורמה שאתם מציעים?

פרופ' ברונן:
זה עומד בסתירה לתחושות של חוגים רחבים. בדיונים שהיו לנו אחרי פירסום הדו"ח שאת השאלות המרכזיות שחזרו וצפו מחדש היתה השאלה : אתם אומרים מס מהלירה ראשונה, פירושו שאדם יצטרך לשלם יותר מס.

ע. סיון:
אנחנו מדדעים לעובדה שביולי כל אדם יבחין מה קרה לתלוש שלו. בשיטה שאתם מציעים חלק גדול מהעובדים יראו שהם משלמים פחות, אז הרפורמה מבחינה ציבורית תעבור בדרך קלה יותר. בנקודה הזאת חשובה לרפורמה.

במנותק מהשאלה הזאת אפשר ללכת בתאריך יותר מאוחר, כאשר יצטרך של הרפורמה ברור, בשל ומבוצע. באים לעובד ואומרים לו: מהיום והלאה

במקום משכורת חקבל 200 לירות בצ'ק הכיתה. ואז הוא לא רואה מה פגיעה של הרפורמה. גם את הענין של הילד השלישי עשינו באותה צורה. זה עבר בלי זעזועים.

ז'. אמיר:
אותי שואלים עשרות עובדים לגבי עבודתה של הועדה ואני עונה: אני עוד לא יודע. אנחנו בעצם המחוקקים. אני הייתי רוצה שהביטוח הלאומי ומשרד הסעד יגישו לוועדת העבודה תזכיר מפורט, בדוק האומר מה בעצם קורה עם מסקנות ועדה בן-שחר. אני יודע שיש לפחות 5 מפעלים העשיתיים שבהם יש תוספות בלי סוף והם עושים עכשיו במשך חודשיים נסיון.

אם אנחנו רוצים להסיק מסקנות מבוססות, הנתונים הם מעטים. לדעתי אפשר להעביר את כל הנושאים הצידה ועל זה לשבת יום יום. ועדת העבודה צריכה להוציא מתחת ידיה המלצה בדוקה. כל צרה שתקרה ביחסי העבודה תבוא הנה. אנחנו חייבים לבדוק מראש. לכן החצעה שלי שהמסד לביטוח לאומי יתן לנו תזכיר, מה החשמעה של המלצות ועדה בן-שחר על כל המערכת שלו, על האונות עבודה, על ביטוחים שונים. אנחנו צריכים לדעת מה דעתם בנושא הזה. אותו דבר הייתי רוצה ממשרד הסעד.

אתן דוגמא. הייתי רוצה לדעת מה קורה לתלוש משכורת של 4320, שהוא מורכב משכר ברוטו של 3500, החזקה רכב של 500, מלפון 60 לירות, ביגוד 50 לירות, 500 לירות פרמיה, ספרות קמצועית 40 לירות, שי לחגים 20 לירות? מה היום צריך העובד לשלם? מה מחר הוא ישלם? הייתי רוצה שתקחו בחשבון שהיום המלוות הם לא דבר בעלמה, זה סכום צמוד ומבטיח לעת זקנה. מחר חצי ממנו לא קיים.

טרופ' ברונז:
משכר של 4770 הוא ישלם מס נטו 870. בחוק הקיים הוא משלם על 3500, נ+2 - 1066. אני מוריד מזה קיצבת ילדי עובדים נטו בסך 50 לירות, שזה 1016. צריך לעשות פה התאמה של רמת מחירים. יש פה ענין של תוספת יוקר. ההפרש הוא בערך 8%. בתוך 1066 יש 255 מלווה. תלוי איך העובד מתיחס למלווה הזה. ברמת השכר הזאת יכול להיות שחלק מזה נחשב כמלווה ולא מס. ברמות הכנסה נמוכות עובדים מתיחסים כאילו כולו מס. גביה שחצי מזה הוא מלווה, הסתכל מתוך 1156 כאילו 1030 מס. יש עדיין פה הטבה מסוימת. זה בקירוב אותו מס. זה דוקא מדגיש את הנקודה העיקרית של הרפורמה. הממרה העיקרית של הרפורמה לא להגדיל את ההכנסה הנקייה של העובד.

טרופ' בן-פורת:
היתרון לגבי העובדים בדרגות מס כאלה הוא הפישוט ולא להוריד את רמת המס שלהם. מאיפה תכסה המדינה את זה? הכוונה של הרפורמה איננה לחלק כספים.

טרופ' ברונז:
ההטבה העיקרית לעובד מתבטאת בשאלה: מה יקרה לעובד הזה אם ישחבר עוד 100 לירות רגילות. בחוק הקיים יצטרך 75 לירות לשלם כמס, בעוד שעכשיו רק 35 לירות. זו התרומה העיקרית על התוספות ולא על הבסיס.

ע. סיון:
כמובן שנגיש את החומר, אבל אני מוכרח לומר שמה שנוגע אלינו, כיוון שההמלצות לא מפורטות-אנחנו לא בשלב שיש לנו אפשרות להגיש את הניתוח. צריך בממשלה לבש את ההמלצות.
ז'. אמיר:
אני מקווה שזה יהיה לפני 1 ביולי.

א. אבטבי:
בעקבות המלצות הועדה פורסם בעתונות שתהיה פחות הכנסה של מיליארד וחצי. האם זה נכון? גם למדינה צריך לדאוג. אם ידפיסו כסף, אנחנו מגדילים את האינפלציה. אני מבין שתהיה יותר תפוקה ויהיה יותר רצון לעבוד, אבל בחלקו זה תהיה אינפלציה ישירה.

טרופ' ברונז:
הדו"ח אומר מיליארד עד מיליארד וחצי הפסד קופתי, ז"א הזרמת פחות כסף למדינה במשך שנה שלמה. אם אתה מדבר על סוף יולי, צריך לקחת שלוש רבעי שנה. צריך לזכור שמדובר על הזרמת כסף. תקבולי מס הכנסה יהיו יותר גדולים. הביטול של המלוות ב-3 מיליארד, כחצי מהמלווה זה בערך מיליארד וחצי. ואז אין שום הפסד מהרפורמה במובן של הזרמת כסף בטווח הקצר יש הפסד כסף. אנחנו משתדלים להדגיש את הצורך בהחלת כל חלקי הדו"ח, כולל העמקת הגביה. ואנחנו מאמינים, מתוך חישובים ובדיקות, שבמשך הזמן נטו יכול להיכנס לקופת המדינה יותר מס הכנסה, כתוצאה מהרפורמה, מאשר משולם כיום.

אם ידפיסו כסף או לא - זה לא יהיה בגלל הרפורמה. הבעיה התקציבית היא בעיה הרבה יותר גדולה שבה הרפורמה היא אולי חלק, אבל לא הדבר העיקרי.

י. דרניצקי (יודין):

אני לא מבין מדוע אנשי הביטוח הלאומי יושבים היום פסיביים. אנחנו שמענו את הפתיחה של החברים הנכבדים מן הועדה. אני ציפיתי לשמוע היום ניתוח מפורט של אנשי הביטוח הלאומי בדבר החשמה הצפויה של הרפורמה על כל מערכת התיכנות וההקצבות שהביטוח הלאומי משלם לסוגים שונים. הייתי רוצה לשמוע סקירה מפורטת איך זה ישפיע על מקבלי קיצבאות זיקנה.

יש לי שאלה כללית אליכם: אינני יודע מה צפוי או מה את קבעת לסדר יומה של הועדה ביום א'. אני מבקש את אנשי הביטוח הלאומי, אם אפשר, שיתכוננו ליום ראשון ומסרו לנו תמונה מקיפה ומלאה ככל האפשר על החשמה הצפויה של הרפורמה על כל סוגי התקבולים או תשלומים. גם הביטוח הלאומי לזכאים בקטגוריות שונות. זה הדבר הראשון.

עכשיו יש לי שאלה לחברי הועדה: אם אפשר, אני רוצה להגיש אותה עכשיו. ואני הייתי מבקש שתיתן תשובה ביום א'. אני לא נכנס עכשיו להסיק מסקנות מהמלצות ועדת בן-שחר והרפורמה המוצעת. לצורך שלי אני חייב להציג על השולחן קביעה אחת - תקבל או לא תקבלי, - זה מעניינם של חברי הועדה: בעיני מסקנות הועדה הם הכשר ולגיטימציה להעתיק את מרכז הכובד של מערכת המיסים בישראל ממערכת מיסים ישירים למיסים עקיפים. אני לא קובע שזו היתה הכוונה של חברי הועדה. הם עשו את מלאכתם. אני אמרתי שאני לא נכנס עכשיו לעשות מלאכתם.

מבין שאני יודע באיזה תנאים מצויה המדינה ואני זוכר את הויכוח ההסטורי עם האוצר במשך כמעט דור, אני אומר: המסקנות האלה הן תהיינה הכשר שמרכז הכובד של מערכת המיסים מכאן ואילך יעבור יותר ויותר למערכת מיסים עקיפים, וזה מה שרוצה האוצר כל השנים. לא חלילה כדי לבזול ממני או ממישהו אחר, אלא זו היא תפיסה.

אני מבקש את חברי הועדה וגם את אנשי הביטוח הלאומי לענות: נוכח המדיניות החדשה של האוצר ביחסו למערכת מיסוי וההכבדה הצפויה, בלי ספק, על מקבלי הכנסות נמוכות ובינוניות בעקבות שינוי זה, איך תיערך מערכת הביטוח הלאומי? הרי עד כה כל התקבולים שמקבלים זכאים ממערכת הביטוח הלאומי הם מחושבים על בסיס העומס המוטל באמצעות מערכת מיסוי על הזכאים וקיום של סעיף נכבד מאד בתקציב המדינה, שגם הוא בלי ספק יושפע על ידי מסקנות ועדת בן-שחר, זה סעיף הסובסידיות. מה צפוי לנו בכל המערכת של הביטוח הלאומי לקראת התמורה האפשרית?

אני יצאתי להסתדרות לא להסכים בשום פנים ואופן למסקנות ועדת בן-שחר עד שלא יהיה הסכם עם האוצר בדבר מדיניות המיסוי כולה, כולל מיסים עקיפים. אבל זה עניינה של ההסתדרות אם תקבל או לא.

אבל אני חושב שאנשים אחראים בעד המוסד לביטוח לאומי, שמוכרחים לתכנן את מדיניותם לא לחוד ולא לחודשיים ולא ל-1 ביולי, אלא לטווח קצת יותר ארוך, הם מוכרחים לקחת בחשבון את סמיכות הפרשיות. אני רשאי לומר שאני רואה בה עובדה, לא רק חשש או דאגה או ציפיה. אני גם מנקודת ראות זו הייתי רוצה לשמוע מה אומרים חברי הועדה, ובעיקר מה אומרים אנשי הביטוח הלאומי.

השאלה היא, אם אנשי הביטוח הלאומי יכולים עד יום ראשון משהו לענות.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו:

אנחנו לא עוסקים בהיפוטוזות בנושאים שקשורים לביטוח הלאומי. יש לנו יותר שאלות מחשובות לגבי הדברים שעומדים לחול. הממשלה מינתה מספר ועדות שעוסקות בנושאים שונים. הועדות האלה רק עכשיו התחילו בעובדתן. יש להם הרבה נושאים לעסוק בהם. האנשים שלנו משולבים בוועדות האלה. במשך הזמן התגבשנה התשובות בשאלות השונות. כל נושא כבד בפני עצמו הועדות שונות עוסקות בנושא. כאשר נסיים את הבירורים והדיונים ונגיע להמלצות, כמובן שנבוא לוועדת העבודה ונספר לה על ההערכות שלנו ועל ההמלצות שלנו בנושא.

ע. סיון:

אנחנו בשלב זה עוסקים בהבהרות. כיוון שההמלצות לא מפורטות, אנחנו בשלב זה עוסקים בהבהרות מה היו המניעים בנושא זה או נושא אחר. מנת שנוכל להבין את ההמלצות המוצעות וכדי שנוכל להתייחס אליהן כאשר תובאנה לפנינו. אני מודה לכם. נמשיך ביום ראשון.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: